

DAHİLDE İŞLEME REJİMİNDE EŞDEĞER EŞYA KISITLAMASI ÜZERİNE KISA BİR ANALİZ

Dahilde işleme rejimi şartlı muafiyet uygulamasında önceden ithalat sonradan ihracat yapılabildiği gibi belge kapsamında ithalat yapmadan önce firma stoklarında bulunan serbest dolaşımdaki eşyadan üretilen mamulü ihraç ederek sonradan ithalat yapma imkanı da bulunmaktadır.

Rejimin temel mevzuatı olan 2006/12 sayılı Tebliğde eşdeğer eşya;

“Eşdeğer eşya: İşlem görmüş ürünün elde edilmesinde ithal eşyasının yerine kullanılan ve ithal eşyası ile asgari 8 (sekiz)'li bazda gümrük tarife istatistik pozisyonu, ticari kalite ve teknik özellikleri itibarıyla aynı kalite ve nitelikleri taşıyan serbest dolaşımda bulunan eşya” şeklinde tanımlanmıştır.

Eşdeğer eşya kullanan firmaların dikkat etmesi gereken eşdeğerlik ölçüleri;

- Asgari 8’li GTİP uyumu (*tarım ürünlerinde 12’li GTİP uyumlu olmalıdır*)
- Aynı ticari kalite
- Aynı teknik özellikler

Yukarıda yer alan temel kriterleri karşılamayan eşyanın eşdeğerliği de söz konusu olmayacağından müeyyide ile karşılaşmak mümkündür.

Eşdeğer eşya hali hazırda yurtiçi stokta yer alan ve serbest dolaşımda bulunan bir özellik taşıdığından, zaman zaman kullanım zorunluluğu ya da kullanım kısıtlaması getirilebilmektedir.

Öncelikle eşdeğer eşyanın ne zaman kullanımının gerçekleştiği konusuna değinelim.

Belge kapsamında herhangi bir ithalat yapmadan ihracat yapan bir firmanın üretimini stoklarında yer alan serbest dolaşımdaki eşyadan yaptığı malumdur. Burada belgeden belgeye teslim ya da belge kapsamında yurtiçi alımı dikkate almıyoruz. Bu iki halde zaten karşılığında bir ithalat yapılamayacağından eşdeğer eşya kullanımı da söz konusu olmayacaktır.

Belge sahibi firma, serbest dolaşımdaki eşyadan elde ettiği mamul ihracına isabet eden brüt miktardaki eşyayı ithal etmezse yine eşdeğerlik söz konusu olmayacak ve isterse belge kapsamında yapmış olduğu bu ihracattan KDV iadesi de talep edebilecektir.

Ancak uygulamada önceden ihracat durumlarında karşılık olarak ithalat yapılmakta ve böylece eşdeğer eşya kullanımı gerçekleşmiş olmaktadır.

Eşdeğer eşya kısıtlamasının mantığında serbest dolaşımda bulunan hammaddenin hiç kullandırılmaması ve bu yolla yurtiçi arzın düşmemesi amaçlanıyor ise hiçbir şekilde ithalat yapmadan ihracata izin vermemek gerekir.

Uygulamada ithalat listesinde miktar verisi sıfır olan satır kodundaki eşyadan elde edilmiş bir mamulü ihraç ederseniz gümrük müdürlüğünde kısıtlamaya takılabilirsiniz. Bu nispeten kolay bir denetim olmakla birlikte, gümrük görevlisinin sarfiyat tablosunu da analiz ederek ihraç edilen üründe ilgili ithal eşyasının sarfiyatının da bulunduğunu tespit etmesi gerekir. Bu daha detay bir inceleme gerektirdiğinden iş yükü/sorunlara da yol açabilir.

İthalat sıfır iken kolayca gözlenebilen eşdeğer eşya, önceden ithalat yapılması halinde tespit edilmesi zorlaşan bir hüviyet kazanır.

Gümrük idaresinde eşdeğerlik denetimi doğal olarak ihracat beyannamesi tescilinde belli tarih itibariyle yapılabileceğinden, ihracı yapılan mamulün ithal eşyasından mı yoksa serbest dolaşımdaki eşyadan mı elde edildiğini tespit o kadar da kolay bir iş değildir.

Firmanın stok tespitini yapmadan ve üretim sürecini incelemeyen bunu doğru tespit etmek zordur. Sadece görece bir miktar denetimi yine gereksiz sorunlara yol açabilir

Diğer yandan bu iş çok sıkı tutulmayacaksa ve belge kapatma aşamasında eşdeğerlik denetimi yapılacaksa tespit nispeten kolaylaşır. Kapatma denetiminde ithal eşyasının toplam miktarını ve bundan elde edilebilecek mamulü karşılaştırarak eşdeğerliğin ihlal edilip edilmediği belirlenebilir.

DEĞERLENDİRME ve SONUÇ:

Dahilde işlemede eşyanın eşdeğerlik denetimi hiçbir kısıtlama olmasa bile önemli bir konudur. Eşdeğer eşya kullanan firmaların özellikle eşyanın nitelikleri ve ayırt edici özellikleri konusunda dikkatli olmaları gerekir.

Uygulamadan amaç hiçbir şekilde serbest dolaşımdaki eşyayı kullandırmamaksa her ihracatta bu denetimin yapılmasıyla ancak bu amaç gerçekleşebilir. Kapatma sırasında genel miktar denetimi ile bu denetimi yapmak kuralı biraz esnetmek anlamına gelmekle birlikte belki de DİR mantığına daha uygun bir yaklaşım olabilir.

Yeni yılınızı kutlar sağlık ve huzur dolu nice yıllar dilerim.

*Musa ÜNAL

Yetkilendirilmiş Gümrük Müşaviri

(E. Ticaret Başmüfettişi)